

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן עניינים

- א.... אל תתחיל בי שחרית הוא ראש חודש הוא מוצאי שבת הוא תנו רבנן לא תנחשו ולא תעוננו כגון אלו המנחשים בחולדה בעופות וברגלים.....1
- ב..... המחלל את השבת בדבר שהיבין על זדונו כרת ועל שגנתו הטאת 7.....
- ג..... תחומין ואליבא דרבי עקיבא 8.....
- ד..... המקלל אביו ואמו אינו חייב עד שיקללם בשם קללם בכנוי ... פוטריין ... לרבות בת טומטום ואנדרוגינום ... אביו שלא אמו אמו שלא אביו 8.....
- ה... אם היה אביו דיין הרי הוא בכלל אלהים לא תקלל ואם היה אביו נשיא הרי הוא בכלל ונשיא בעמך לא תאר אינו לא דיין ולא נשיא ... שהן בעמך ואתה מוזהר על קללתן ... אלהים חול 9.....
- ו... הבא על נערה המאורסה אינו חייב עד שתהא נערה בתולה מאורסה והיא בבית אביה באו עליה שנים הראשון בסקילה והשני בחנק ... נערה ולא בוגרת בתולה ולא בעולה מאורסה ולא נשואה בבית אביה פרט לשמסר האב לשלוחי הבעל ... אפילו קטנה במשמע 11.....
- ז..... ומת האיש אשר שכב עמה לבדו 12.....
- ח..... מעשה חידודים לאו כלום היא 12.....
- ט... באו עליה עשרה בני אדם ועדיין היא בתולה כולם בסקילה רבי אומר הראשון בסקילה וכולן בחנק 14.....

דף סו.

**א. אל תתחיל בי שחרית הוא ראש חודש הוא מוצאי שבת
הוא תנו רבנן לא תנחשו ולא תעוננו כגון אלו המנחשים
בחולדה בעופות וברגלים**

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

כבר התבאר לעיל דף סה: שנאמר בפרשת שופטים (דברים יח פסוק י) לא ימצא בך וגו' ומנחש וגו', הוזהרנו בזה שאין מנחשין כגוים¹, וכל מי שיעשה מעשה על פי הנחש לוקה, שנאמר, (ויקרא יט פסוק כו) "לא תנחשו".

כיצד הוא הנחש² כגון האומר: פתי נפלה מפני, או מקלי מידי, וצריך לדאוג היום מהיזק, או בני קורא לי מאחרי, או שצבי הפסיקו בדרך, שהיה הולך ממזרח למערב, והצבי הולך מצפון לדרום והפסיק דרכו, או שעבר נחש מימינו או שועל משמאלו, והוא סימן רע הוא לו, או שאומר הואיל ועבר שועל מימיני איני יוצא מפתח ביתי היום שאם אצא יפגעני אדם רמאי, ולמי שאירע לו אחד מאלו עושה ממנו ניהוש שלא לצאת לדרך, או שלא להתחיל במלאכה שאומר אם אלך אין הפעיי נעשים. כל כיוצא בדברים האלו הכל אסור, וכל העושה מעשה מפני דבר מדברים אלו לוקה.

וכן המנחשים בקול³ החולדה ובעופות ששומעים צפצוף העוף, או המביט בעופות בכנפיהם⁴ ומכיר בחבוט הכנפים או בפרישתם⁵, ואומרים – יהיה כך ולא יהיה כך. טוב לעשות דבר פלוני ורע לעשות דבר פלוני.

י"א⁶ דאינו נחש אלא כשמנחש במזדמן לו עוף בדרך וכיו"ב בדברי הבאי שאין בו דבר חכמה אלא הוא שטות בעלמא, אבל מי שמכיר בצפצוף העופות וכיו"ב אין נחש שדבר חכמה הוא ומיהו רבותינו ז"ל הזהירו לבל ישים אדם מחשבתו באלו הדברים, ויתלה

¹ רמב"ם הלכות ע"ז פרק יא הלכה ד"א ע"ג דקרא לא תלה בגוים, כמו בחוקתיהם לא תלכו מ"מ אמר כגוים לאפוקי ניהוש דבית ותינוק ואשה דמותריין [מהר"ז זק והיאור לסמ"ג ל"ת נ"א] והר"י מקרמניץ ביאר שם "לכך נקט עכו"ם אם אתה מאמין בם כעכו"ם שעושיין דבר זה ומאמינים בם אסור לאפוקי אם אתה עושה סימן זה שאינו מאמין בם מותר"

² "ומלת מנחש מנסה כמו נחשתי ויברכני ה' כי נחוש בצורות ובמקלות ובמעשים ובתנועות ובימים ושעות". [אבן עזרא ויקרא פ' י"ט פס' כ"ו]

³ טור יו"ד קעט שם

⁴ ברמב"ן שם "ומנחש הוא המביט בעופות בכנפיהם או בצפצוף, כענין שכתוב (קהלת י כ) כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר והוא לשון נגזר מלשון חשתי ולא התמהמהתי (תהלים קיט ס), שכל מה שימהר להודיע בעתיד קודם היותו יקרא נחש, כלומר נחיש ונקדים לדעת ואמר הכתוב כי תועבת ה' כל עושה אלה, ולא אמר "עושה כל אלה", כי הכתוב ידבר על רובם, כי המעונן והמנחש אינה תועבה ולא הוריש הכנענים בעבורם, כי כל בני אדם יתאוו לדעת עתידות למו ומתעסקין בחכמות רבות כאלה לדעתם"

⁵ ברבנו בחיי שם ויש שפירשו מנחש זה המביט בעופות בכנפיהם או בצפצוף, וכענין שכתוב (קהלת י) כי עוף השמים יוליך את הקול, זה המכיר בצפצוף, ובעל הכנפים זה המכיר בחבוט הכנפים או בפרישתם:

⁶ נמ"ק סנהדרין מז ב' ד"ה המנחשין

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

אדם עצמו במי שאמר והיה העולם, והוא ברחמיו יציל עבדיו מפגע רע, ואמרו על זה⁷ מנין שאין שואלין בכלדיים, דהיינו חוזים בכוכבים, תלמוד לומר⁸. (דברים יח פסוק יג) תמים תהיה עם ה' אלהיך וי"א⁹ דגם בבקי ומכיר¹⁰ יש בו משום נחש¹¹.

וכן מנחש בכוכבים, לומר כוכב פלוני עולה אין טוב לצאת. י"א¹² דאינו נחש אלא אם קובע בהם סימן לעצמו אבל אם בקי במהלכם ומכיר במערכת הכוכבים אין בו נחש אלא דבר חכמה הוא, ועכ"פ הוזהירו חז"ל שלא ישם מחשבתו בהם משום תמים תהיה עם ה' אלהיך וכו"ל. וי"א דגם בבקי ומכיר הוזהיר נחש¹³

וכן האומר כשבא הגבאי לגבות מס ממנו, – אל תתחיל לגבות ממני, להיות ראשון בדבר הפסד, או שאומר שחרית הוא, מוצאי שבת הוא, מוצאי ר"ח הוא, וכן כל כיוצא בדברים האלו, הכל אסור. וכל העושה מעשה מפני דבר מדברים אלו לוקה.

י"א¹⁴ שה"ה למי שאומר¹⁵: שחוט תרנגול שקרא כעורב¹⁶, ותרנגולת זו שקראה כתרנגול, שאסור. וי"א שאם אינו אומר הטעם למה מצוה לשחוט התרנגולת, אלא

⁷ פסחים קי"ג ב' ועיי"ש ברש"י דפי' בלדיים "בעלי או"ב אבל בראשונים השינו עליו וכמש"כ תוד"ה כלדאי שבת קנ"ו ב' "סוגיא משמע דהיינו חוזים בכוכבים ולא כמו שפירש"י בערבי פסחים ועוד קשה דבהדיא כתיב אל תפנו וגו' ובספרי דרש מנין שאין שואלין בגורלות שנאמר תמים תהיה וגורל וחווה בכוכבים חדא מילתא היא".

⁸ דברים פי"ח פס' י"ג

⁹ רמב"ן דברים שם

¹⁰ וברמב"ן דברים שם כתב "ורבים יתחסדו בנחשים לומר שאין בהם אמת כלל, כי מי יגיד לעורב ולעגור מה יהיה – ואנחנו לא נוכל להכחיש דברים יתפרסמו לעיני רואים ורבותינו גם כן יודו בהם... וכאשר כלל הכתוב המעוננים והקוסמים עם התועבות הנזכרות, חזר ופירש (בפסוק יד) הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעוננים ואל קוסמים ישמעו כי חכמתם לדעת הבאות, ואתה לא כן נתן לך ה' אלהיך, יאמר הנה אסר לך השם המעשים האלה הנזכרים בעבור שהם תועבות לפניו ובגללם הוריש הגוים ההם מפניך, ואסר לך הנחשים והקסמים בעבור שעשה לך מעלה גדולה לתתך עליון על כל גויי הארץ שיקים בקרבך נביא ויתן דבריו בפיו, ואתה תשמע ממנו מה יפעל אל ולא תצטרך אתה בעתידות אל קוסם ומנחש".

¹¹ ודעת המחבר לא נתברר בזה מדסתם ולא פי' ועיין בקונט' תמים תהיה להר"ר יעקב הלל שלימ"א דס"ל דהמחבר פסק כנמקו"י וכן הביא מהאר"י ז"ל ומהרח"ו נמוק"י שם.

¹² עיין בפרישה שם ס"ק ו' שחילק בין איצטגנינות לחוזים בכוכבים ולכאורה הרמב"ן בשו"ת המיוחסות סי' רפ"ג שכתב "ואלו שמנחשים בכוכבים דקתני (סנהדרין סו.) לאו באצטגנינות קאמר" לכאורה ע"כ כוונתו כשמנחש בכוכב אפי' אם בקי בו דאל"ה אלא איירי שמנחש סתם בדבר שטות א"כ לא הוזהיר דומיא דמנחש בעופות דפי' שיש בהם אמת והנמקו"י לשיטתו יפרש דאייקרי כמנחש בדבר שטות וצ"ע ולדעת הרמב"ם חייב אף משום מעונן עיין ל"ת ל"ב

¹³ רמב"ם

¹⁴ וכדאיתא בגמ' שבת ס"ז ב' "האומר שחטו תרנגול זה שקרא ערבית ותרנגולת שקראה גברית יש בו משום דרכי האמורי" וכן הוא בתוספתא שם פ"ז ה"ג

¹⁵ וברש"י שבת כתב שי"מ שקרא ערבית דהיינו דאיחר לקרוא יותר משאר מחבריו [ב"י]

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרך היומי

מסכת סנהדרין

אומר סתם¹⁷ שחטו תרנגולת זו, מותר לשחטה כשקראה כתרנגול. וי"א¹⁸ דמותר¹⁹ לשחוט גם כשאומר, ואין בו משום מנחש ודרכי האמורי וכן המנהג.

י"א שהמשים סימנים לעצמו, – אם יארע לי כך וכך אעשה דבר פלוני, ואם לא יארע לי לא אעשה, וכן כל כיוצא בדברים האלו, הכל אסור. וכל העושה מעשה מפני דבר מדברים אלו לוקה. וי"א שאין איסור בניחוש אלא כשסומך על הסימן בהחלט כאליעזר עבד אברהם²⁰, אבל לסימן בעלמא אין איסור²¹. וי"א דאדם מותר²² לעשות לו סימן בדבר שיבוא לעתיד, כמו שעשה אליעזר עבד אברהם או יהונתן וההולך

¹⁷ ולכאורה ה"ה בכל השנויים למעלה אם אינו אומר הטעם לא יהיה בו איסור אלא די"ל דשאני הכא כיון שיש שינוי טבע לפני האדם ויש עליו קצת חרדה הותר לעשות בלא אמירה משא"כ בהנך דלעיל [מ"ז שם ס"ק ב']

¹⁸ ש"ך כהנהגת הרמ"ך ברמב"ם שם

¹⁹ כן איתא בצוואת ר"י החסיד וטעמו דגרים בנמי' שבת ובתוספתא הנ"ל "שחטו תרנגול שקרא ערבית אין בו משום דרכי האמורי" וכגירסת הנהגת הרמ"ך על הרמב"ם שם וכמהרי"ל בתשובה קי"א וע"ז סמכו העולם לשחוט כמש"כ ב"י שם ובש"ך ועיין בדרכ"ת שם ס"ק כ"ד בשם ס' מילי דחסידותא שהספר חסידים כולו קודש "והוא היה בקי בכל דברי חז"ל יותר מהבאים אחריו ומה נדע והוא לא ידע ובע"כ שבברייתא הנ"ל יש טעות בזה" וצריך לגרוס כהרמ"ך ועיי"ש שהביא עוד סברא להתיר דאין נאסר אלא רק שהוא דרכי האמורי ובזמן חז"ל היה דרך להקפיד בזה אבל בזמן ריה"ח לא נשמע בעולם שנהגו הגויים להקפיד בזה וא"כ אין בזה איסור מכאן והלאה [ולפ"ז מבואר נמי אמאי כתב הרמב"ם אין מנחשים כגויים וכדלעיל סעי' א' דכוונתו מה שגויים מנחשים עתה] אבל כתב דהעיקר הוא כגוי' הרמ"ך ועיין בחסדי דוד על התוספתא הנ"ל דתני' בכוונת ריה"ח דמה שמותר לשחוט הוא משום ששוחט להסיר מכשול ולא משום ניחוש דכל דבר שינוי יש להסיר מהבית

²⁰ בגמ' חולין דף צ"ה ב' איתא "והאמר רב כל נחש שאינו כאליעזר עבד אברהם וכיונתן בן שאול אינו נחש" ופירש"י "סומך עליו ממש כאליעזר עבד אברהם שאם תשקני אדבר בה ואם לאו לא אדבר בה" וכיונתן בן שאול – "אם יאמרו אלינו עלו ועלינו"

²¹ עיין שו"ת משנה הלכות ח"ג סי' קי"ח.

²² השגת הראב"ד "א"א זה שבוש גדול שהרי דבר זה מותר ומותר הוא ואולי הטעהו הלשון שראה כל נחש שאינו כאליעזר ויונתן אינו נחש והוא סבר שלענין איסור נאמר ולא היא אלא ה"ק אינו ראוי לסמוך ואיך חשב על צדיקים כמותם עבירה זו" ובגור אריה ויקרא פ' י"ט פס' כ"ו כתב ואם תאמר, ואליעזר עבד אברהם היאך ניחש, וכן יונתן בן שאול, ותרצו התוספות בחולין פרק גיד הנשה (צה ע"ב) דאליעזר עבד אברהם לא נתן הנזמים אלא אחר ששאל לה "בת מי את" (בראשית כד, כג), ויונתן בן שאול בלאו הכי נמי היה עולה, ולזרו את נערו עשה זה. ועיין למעלה בפרשת חיי שרה. ועוד יש לתרץ, דאליעזר עבד אברהם ויונתן בן שאול בדבר מצוה היו עוסקים; אליעזר עבד אברהם להשתדל זיווג נאה ליצחק, ויונתן בן שאול להציל את ישראל, ומאחר שהיו עוסקים במצוה, אם כן היה דעתם להקב"ה, וכאלו אמרו בפירוש שהקב"ה יראה להם הדרך לבא לקיים המצוה, ובזה הניחוש יהיה מראה להם. ולפיכך לא שייך בזה ניחוש, כי הניחוש אינו שייך רק אם מנחש אם יארע לי כך וכך – כך וכך אעשה, וזהו במילי דעלמא. אבל במידי דשמיא, הוא תולה בהקב"ה, אם יארע לי כך וכך אז אדע לקיים המצוה, וכיון דמילי דשמיא, הנה זה הוא מאת ה', ובזה לא שייך ניחוש, שהרי הקב"ה הוא נותן לו סימן. אמנם נראה, דמכל מקום צריך שיהיה טעם לזה, כמו שאמר אליעזר שיראה שהיא גומלת חסדים (רש"י בראשית כד, יד), ויונתן בן שאול שנראה שהם חלשים, אבל בלא טעם הוא ניחוש, שכל מעשה השם – במנהגו של עולם, לא על ידי דברים שאינם במנהגו של עולם, כי אותם הם מכלל ניחוש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרך היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

בתום והפוטח בה' חסד יסובבנו, (תהילים לב פסוק י). וי"א דמותר לשים סימן לעתיד אם הוא בדבר טוב, אבל סימן לרע הווה נחוש²³

אף על פי שאין נחוש, יש סימן אם הצליח אחר זה ג' פעמים²⁴ או לא. ולכן בנה בית או דר בבית או נולד לו בן או נשא אשה אע"פ שאסור לנחש ולסמוך על הנחוש, יש סימן שאם מצליח בסחורה ראשונה, אחר שבנה הבית או דר בו, או שנולד התינוק או שנשא האשה סימן הוא שהולך ומצליח ואם לאו לא ירבה²⁵ בעסק יותר מדאי שיש לחוש שלא יצליח:

מותר²⁶ לומר לתינוק פסוק לי פסוקך ואפילו לעשות מעשה ולסמוך עליו לעתיד על הפסוק מותר כיוון שנחשב קצת נבואה²⁷.

מותר לפתוח בתורה²⁸ לראות הפסוק העולה כדי לעשות איזה דבר, כיון שרוצה לימלך בתורה בינו לבין עצמו, והיא חיינו ואורך ימינו. ולעשות בלא צורך אלא לדעת

²³ במהרש"א ח"א הוריות י"ב ב' ד"ה מאן דבעי וטעמו דהטוב בא ממנו יתברך בהחלט אבל הרע אינו בא בהחלט כי אפשר שישתנה ולזה הנותן לעצמו סימן טוב אין זה נחוש אלא סימן טוב שיבא לו ממנו יתב' ב"ה אבל הנותן לעצמו סימן בדבר מה בהפך זה ולרע לו הר"ז נחוש שתולה שיבא הדבר בהחלט ואינו כן דברחמי שמיא אפשר שישתנה ועיי"ש שהעמיד כל הנחושים הנ"ל כצבי הפסיקו בדרך דוקא במנחש לרעה ועיין ספר מצות המלך סי' נ"ר

²⁴ "א"א אף זאת שאמרו בית תינוק ואשה אע"פ שאין נחש יש סימן לא אמרו לענין איסור והיתר אלא לענין סמיכה אם ראוי לסמוך על סימניהם ואמרו שראוי לסמוך אחר שהוחזקו שלש פעמים" והשגת הראב"ד שם ה"ה] וזה שימתו לעיל ולדעת רש"י מותר כיון שאינו סומך להדיא ע"כ או דבש ואל תעשה מותר לסמוך קונט' תמים תהיה להר"ר יעקב הלל פ"ה

²⁵ ולדעת הרמב"ם הנ"ל זה נמי הווה נחוש ורק אם אומר "דירה זו שבנתי סימן טוב היתה עלי אשה זו שנשאתי ובהמה זו שקניתי מבורכת היתה מעת שקניתי העשרתי וכן השואל לתינוק אי זה פסוק אתה לומד אם אמר לו פסוק מן הברכות ישמה ויאמר זה סימן טוב כל אלו וכיוצא בהן מותר הואיל ולא כיון מעשיו ולא נמנע מלעשות אלא עשה זה סימן לעצמו לדבר שכבר היה הרי זה מותר" ועיין בראשית רבה פרשה פ"ה פ' ה' "ויאמר יהודה לתמר כלתו, א"ר אלעזר אע"פ שאין נחש יש סימן כי אמר פן ימות גם הוא כאחיו, רבנן אמרי בית תינוק ואשה, אע"פ שאין נחש יש סימן". ועיין ספר חסידים תס"א וצ"ע

²⁶ ולדעת הרמב"ם הנ"ל אף זה אסור משום נחוש אמנם אם אינו שואל מהתינוק על גוף הדבר שרוצה לעשות אלא שמתוך דבריו מבין מה יעשה כגון שרוצה לבקר חבירו ורוצה לדעת אם הוא חי או מת וע"י פסוק שקורא התינוק ידע אם הוא חי או מת אף לרמב"ם מותר כיון שאינו עושה מעשה ע"פ התינוק ממש ב"י שם

²⁷ ט"ז ס"ק ג' וש"ך ס"ק ה'

²⁸ וזה מותר אף לדעת הרמב"ם וכמש"כ שם בתשובה "אני בעניי כתבתי בשו"ר ברכה משם גדולים דמותר לפתוח בתורה לראות הפסוק העולה ע"ש. ואחר זמן ראיתי בס' מעש' רקח בתחילתו בחידושי הראשונים ושם נאמר משם הרמב"ם שאין ראוי לפתוח חומש על דרך גורלות הגוים וש"ץ שעש' זה אין לבטלו ממינויו ולא להכותו עכ"ל וכאשר ירדוף הקורא יסבור שהוא נגד דברי הגדולים הנז'. אמנם נרא' דמ"ש הרמב"ם הוא על ש"ץ שהוזר על הבת"י ועושה גורל לנשים והאנשים הנגשים כדרך הגוי שמחזרין על הפתחי' בדפיין ועושין גורל ובמציאו' זה כתב הרמב"ם שהוא אסור. ואולם הרוצ' לימלך בתור' בינו לבין עצמו מותר. ודמי למאי דאמרי' בכמה דוכתי שהיו הראשונים אומרים לתנוק פסוק לי פסוקך. והכי חזינ' לרבנן קשישאי שפותחים הספר בצר להם כמו גורל"

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

עמידות לא אריך למעבד הכי²⁹ וההולך בתום ובוטח בה, חסד יסובבנו אבל ש"ץ שחוזר על הבתים ועושה גורל לנשים והאנשים הנגשים כדרך הגוים שמחזרין על הפתחים³⁰ בדפין ועושין גורל ואפי' נמלך בתורה כנ"ל אסור משום ניהוש.

כל דבר שהתועלת³¹ או הנזק נגלה לעינים בין מדרך רפואה או בדרך סגולה, אין בו משום ניהוש או דרכי האמורי.³² אבל מה שאינו נגלה יש בו משום דרכי האמורי ואסור³³ והבוטח בה' חסד יסובבנו.

²⁹ כ"כ בחסד לאלפים להר"א פאפו

³⁰ שו"ת חיים שאל חלק ב' סימן ל"ח

³¹ חכמת אדם כלל פ"ט סעי' ג

³² עיין הדושי הר"ן סנהדרין דף ס"ה ע' ב' ועיין שו"ת משנה הלכות ח"ג סי' קי"ט שהילק בין דברים שיש בהם סכנה "בין החשש הוא מדרך הטבע בעולם העשיה או מצד היוק שמימי ומן השמים אין עונשין למו שרועה לעשות מצוה אבל אם ההיזק פה בארץ אין חסין עליו וצריך לעשות פעולות בדרך הטבע האנושי ועיי"ש שכתב טעם על מנהג העולם שאין עוברין מעל תינוק "ומה אם על האוכלין אין מעבירין עליהם ואם עוברין עליהן יש בזה משום איסור ובזיון כ"ש אתינוק שלא לעבור עליו דיש בזה בזיון לצלם ה' המוטל בארץ אלא יגביהם וחי' לעבור עליהן ולכן אסור לעבור עליהם אפילו שלא לדרום עליהם וכ"ש ע"י דריסה כנלפענ"ד מקור נאמן למנהג העולם".

³³ ועיין פ"ת ס"ק ד' בשם תשובת הת"ס יו"ד סי' קל"ח אודות מ"ש בבה"ט (של הרב מהרי"ט ז"ל) בשם צוואת ר"י חסיד אות ל"ז - ז' שיש סכנה לבונה בית אבנים וגם בכונה במקום שלא היה שם בית מעולם אם לא שידורו בו בנ"א שנה ראשונה ואמרי אינשי להניח בהבית תרנגול זכר ונקבה ולשוחטם שם אי ליכא בזה משום דרכי האמורי וכתב דטעמא דהני אינשי שהם דימו דאם יניחו שם זמן מה זוג תרנגולים הנקראים גבר הו"ל הגברים האלו הדיורים הראשונים שבבית ובשחיתתם היינו מיתתם כבר מתו הדיורים הראשונים שבבית והמה פ"נ בעה"ב דוגמת הכפרות שנוהגים אבל טוב יותר שלא לחוש לדברים אלו וכיוצא בהם שלא הוזכרו בש"ס ופוסקים ולא רבי יהודה חסיד התום עליהם ואולי בכונה בית אבנים שלא לצורך להרחיב לו משכנות בח"ל ולהתיאש מן הגאולה וה"ה המרחיב דעתו לבנות במקום שלא היה שם בית כדי להוסיף ישיבת חו"ל הרי בנינו סכנה ואינו מצוה להגן אבל אנו בעו"ה צרכינו מרובים כו' לדעתי איכא מצוה להמציא מקום דירה לשה פזורה וכדאי להגן וטוב שיחנך הבית בתורה ובתפלה זמן מה כי היא חיינו ואורך ימינו והי' זה שלום ע"ש: ועיין שו"ת חיים ביד סימן ל"ב מש"כ על דברי החת"ס ועיין בספר חסידים סי' תס"א דיש דברים שנראים כדרכי האמורי ומותרים שאם יעשה לא כמו שצריך יש סכנה משום "הממונים שדים או מלאכים" ועיין בדמשק אליעזר על צוואת ריה"ח ובהקדמתו שם ומסקנת דבריו דברי ריה"ח דברי נביאות הם ולא כתבם אלא למו שלבו נוקפו וכמש"כ בספ"ח סי' רס"ב ואין לנו להקל בדברים אשר נאמרו ע"י הנביא הקדוש ריה"ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

י"א³⁴ דאם אינו מוציא הדברים מפיו, אלא מחשב בלבו ונמנע מעסקיו על ידי ניהושים אלו מותר, שראוי לאדם לחוש, על החשש שחוששין בו הבריות וי"א³⁵ דאף בכה"ג אית ביה משום ניהוש.

ג. המחלל את השבת בדבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו

חטאת

כבר התבאר לעיל דף נג. ששביתה בשביעי³⁶ ממלאכה מצות עשה שנאמר (שמות כג פסוק יב) וביום השביעי תשבת, וכל העושה בו מלאכה ביטל

³⁴ בהגהות מוהר"א אזולאי על הלבוש ריש סי' קע"ט כ"כ בשם ריא"ז על הל' סנהדרין פ' ז' א' וכו"כ בפ"ת ס"ק ג' בשם ש"ג פ"ב דע"ז [מ' א' מדפי הרי"ף] וז"ל שם ונראה בעיני שלא נאסרו כל אלה אלא בשעושה בהן מעשה כגון שהיה מחזיק בדרכו וע"י הנחשים האלה חוזר מדרכו אבל אינו עושה בהם מעשה אלא אומר דברים בעלמא אין בזה איסור שכל נחש שאינו כאליעזר עבד אברהם וכיהונתן בן שאול שסמכו על הסימן שלהם לעשות בו מעשה אינו נחש וכו' וכן האומר לגבאי אל תתחיל בי למחר ר"ח היא מוצ"ש היא ה"ז בכלל מעשה שהרי עשה מעשה ופוסק מלעשות מעשיו ע"י הנחש ונראה בעיני שאם אינו מוציא הדברים מפיו אלא מחשב בלבו ונמנע מעסקיו ע"י הנחשים האלה הר"ז מותר שראוי לאדם לחוש על החשש שחוששין בו הבריות

³⁵ שם בפ"ת כתב "ועי' בתוס' ב"מ דף כ"ז ע"ב גבי הא דאמר התם כיון וארנקי לא משאלי אינשי משום דמסמני הקשו דהא הוי ניהוש ע"ש משמע דלא כהש"ג וגם קשה מזה על הרמ"א בסעיף זה ועי' בט"ז סק"ב ודו"ק" וכוונתו דהרמ"א התיר לשחוט תרנגול שקרא כעורב אם אינו אומר הטעם וא"כ קשה מתוס' בב"מ שם ואיני מבין ראייתו מתוס' דהא התם פירש"י דמסמני – "מנחשי, ואומר סימן לאדם שמשאיל כיון שמוכר לו מזולו" וא"כ המנחש מוציא דברים מפיו ולהכי נמנע מלהשאיל ובדברי יציב יו"ד סי' רמ"ה כתב לתר' דברי הש"ג וז"ל "היה נראה לפי קט שכלי דאף בשמדרכי האמורי יש באמת בזה סכנה כיון דע"פ האמת וחוקי תורה אין בזה סכנה ח"ו לומר כן, אבל כשנמנע מחמת שסוף סוף נכשלין בני אדם וחושבין זה לסכנה, דמחמת זה אפי' שאינו סכנה מויק וכמ"ש הספר חסידים הנ"ל, [סימן רס"א, וז"ל "לפי שכל דבר שתופסין אותו בחזקת סכנה אפי' אינו מקום מסוכן מויק לפי שלשון בני אדם ועינם מזקת" עיי"ש] אז אין לחוש כשנמנע מזה. ומדויק לשון השלמי גבורים שם שאם אינו מוציא הדברים מפיו וכו' שראוי לאדם לחוש על החשש שחוששין בו הבריות עיי"ש, והיינו שלא מחמת הסכנה בעצם, שזה דרכי אמורי, ורק מהחזק שנגרם ע"י אמירת הבריות, ואפ"ה לא יוציאנו בפיו כי היכי דלא תתחזי שחושש להסכנה של דרכי אמורי, וזה נכון לפע"ד. ואולי יש לומר דכשבאין לשאול ממנו הכיס והארנקי [בתוס' בב"מ הנ"ל] והוא בכלל גמ"ח ומדת החסד והוא נמנע מזה, אז חמיר טפי. והרי בשלמי הגבורים בעצמו בסוף פ"ז דסנהדרין מחלק באופן הזה בסיון עיי"ש ודו"ק".

ועיין תוס' שם תי' "וי"ל בשלהי במה אשה (שבת דף סז.) אמרינן כל דבר שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי" ובאחרונים שם תמהו מה רפואה שייך כאן ועיי"ש במהריצ"ח שתי' דלא חשיב ניהוש כיון "שהוציא אותו הנסיון אין בו ניהוש" שהוא כא"ג וזוור השכל הטבעי וברש"ש שם תי' דזה הוה סימן כבית תינוק ואשה ולהכי לא הוה ניהוש אמנם ביבמות ק"ך ב' אמרי' להדיא "כיון וארנקי מנחשי אינשי" [ומביאור הגר"א שם אין ראיה לאסור דהתם גבי תרנגול עכ"פ עושה מעשה ע"י שחיטתו וא"כ אסור אפי' אינו אומר ולהכי ס"ל דגרסי' בגמ' כהרמ"ך וכנ"ל אבל הכא איירי שנמנע מלעשות מעשיו וצ"ע]

³⁶ רמב"ם הלכות שבת פרק א הלכה א שו"ע ונו"כ תד ומ"ב ה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

מצות עשה ועבר על לא תעשה שנאמר (שם כ פסוק י) לא תעשה כל מלאכה, ומה הוא חייב על עשיית מלאכה, אם עשה ברצונו בזדון חייב כרת, ואם היו שם עדים והתראה נסקל, ואם עשה בשגגה חייב קרבן חטאת קבועה.

ג. תחומין ואליבא דרבי עקיבא

להלכה קיי"ל שלא כר' עקיבא אלא תחומין דרבנן³⁷, ואם יצא חוץ לאלפים אמה מכין אותו מכת מרדות עד שנים עשר מיל, אבל אם יצא והרחיק מן העיר יתר על שנים עשר מיל אפילו אמה אחת י"א³⁸ שלוקה מן התורה.

ד. המקלל אביו ואמו אינו חייב עד שיקללם בשם קללם בכנוי

... פוטרין ... לרבות בת טומטום ואנדרוגינוס ... אביו

שלא אמו אמו שלא אביו

המקלל אביו³⁹ ואמו⁴⁰ אפילו לאחר מיתתן, חייב סקילה, אחד האיש ואחד האשה שקללו. ונסקל שנאמר (ויקרא כ פסוק ט) אביו ואמו קלל דמיו בו⁴¹,

³⁷ רמב"ם שם פרק כז הלכה ב

³⁸ להפוסקים הנקמץ להלכה כהירושלמי דחוץ ליי"ב מיל הוי דאורייתא וילפינן זאת מקרא דאל יצא איש ממקומו ביום השביעי ומקום זה הוא חוץ לשנים עשר מיל כנגד מחנה ישראל. ומדברי המחבר שכתב ומה שיהיה בדרבנן וכו' משמע שמצדד כן להלכה להחמיר ביבשה בחוץ ליי"ב מיל אפילו בלמעלה מעשרה שהוא ספק דאורייתא ובביאור הגר"א נוטה דעתו להפוסקים דלעולם הוא דרבנן. מ"ב שם ז

³⁹ רמב"ם הלכות ממרים פרק ה הלכה א שו"ע ונו"כ יו"ד רמא א

⁴⁰ ובמשלי פ"ב פס' ב' "מקלל אביו ואמו ידעך נרו באישון חשך" ועיין במלבי"ם שם שפי' "המקלל אביו ואמו יולדיו יצוייר בשני אופנים, א. איש שהחיים למעמסה עליו וחושב בלבו שהרעות בעולם יותר מן הטובות (כמו שהביא המורה שהיה כן דעת איזה כתות) ושע"כ המציאות הוא לרע, וטוב לו ההעדר, ומקלל אביו ואמו שהיו סבה אל מציאותו באלה החיים הרעים, ועליו אמר שידעך נרו באישון חשך שגר האדם הוא מזלו והצלחתו הזורה על ראשו, וגם מי שנרו כהה או כבה עדיין יש אור קצת, כמו שדעך נרו בלילה ורואה לאור הלבנה, והוא התקוה אשר בלב כל איש, אבל האיש הזה ידעך נרו וישאר באישון חשך בלא אור תקוה וייחול כלל, כמ"ש נר רשעים ידעך, ורשעים בחשך, ידמו, ב. יש עוד אופן שמקלל אביו ואמו בעבור הנחלה שרוצה שימותו קודם כדי שיירש נחלתם במהרה ועל כן חיי יולדיו קשים עליו" וכו'

⁴¹ זה מבואר בכתוב וכל מקום שנאמר דמיו בו דינו בסקילה והחמיר הכתוב במקלל יותר מן המכה משום דאית ביה תרתי קלון אביו ואמו והוצאת שם שמים לבטלה ודבר ידוע שהסקילה חמורה מהחנק והרי תרי טעמי שייכי בין מהיים בין לאחר מיתה מה שאין כן במכה דלא שייך אלא מהיים.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ואחד המקלל בחייהן או לאחר מיתתן הרי זה נסקל⁴², וצריך עדים והתראה כשאר כל מחוייבי מיתות בית דין, ואחד האיש ואחד האשה וכן הטומטום והאנדרוגינוס, והוא שיהיו גדולים שהגיעו לכלל העונשין.

במה דברים אמורים, שקללום בשם מהשמות המיוחדים⁴³, אבל קללם בכינוי⁴⁴, אינו חייב אלא בלאו, כמו המקלל אחד מישראל⁴⁵.

וחייב על האב⁴⁶ בפני עצמו ועל האם בפני עצמה, שהוא"ו של ואמו כמו או. ואפי' אינו מכירם או מזכירם בשמם אלא אומר יקולל אבי או תקולל אמי נמי חייב סקילה⁴⁷.

וכן המקלל⁴⁸ אבי אביו ואמו הרי זה כמקלל אחד משאר הקהל.

ה. אם היה אביו דיין הרי הוא בכלל אלהים לא תקלל ואם היה אביו נשיא הרי הוא בכלל ונשיא בעמד לא תאר אינו לא

⁴² דלא כמקלל שאר אדם מישראל דאינו חייב לאחר מיתה או ביוצא ליהרג וילפי' ליה מקרא בסנהדרין פ"ה ב' ועיין מנ"ח ר"ס אות כ' דהקשה אמאי ילפי' מפסוק מיוחד לכך "דאי אמרינן דאינו חייב לאחר מיתה דגבי אב צריך ג"כ במקויים שבעמך, א"כ גם המקלל אביו מריפה פטור, א"כ היאך כתבה התורה דמקלל אביו חייב סקילה, יתעורר קושיית הש"ס חולין י"א ע"ב דילמא לאו אביו הוא" ואין לתרין דאזלי' בתר רובא דלא אזלינן בתר רובא היכא דאיכא שני מיעוטים והכא איכא מיעוט שמא אביו מריפי ומיעוט שמא לאו אביו הוא ועיי"ש מה שהאריך בזה.

⁴³ ושבעה שמות הם השם הנכתב יו"ד ה"א וא"ו ה"א והוא השם המפורש או הנכתב אדני ואל אלוה ואלהים ואלהי ושדי וצבאות [יסוה"ת פ"ו ה"ב] ויש גורסין ג"כ אהי"ה אשר אהי"ה [שו"ע סי' רע"ו סעי' ט' בשם טור]. ועיין מנ"ח הביא מח' ראשונים דיש דס"ל דאינו חייב אלא בשם המיוחד ממש דהיינו הויה ויש דיעות דגם אדנות אבל שאר שמות לא ויש ראשונים דשאר שמות הויה כינויים

⁴⁴ כגון חנון קנא רחום הגדול הגבור והנורא הנאמן וחזק וכיוצא בהן כמש"כ שם ה"ה

⁴⁵ ועיי"ש שלדעת הראב"ד גם ע"ז אינו לוקה אלא בשם המיוחד דד' אותיות

⁴⁶ חרדים פכ"ד אות כ'

⁴⁷ העמך דבר שמות שם וז"ל "ומקלל אביו ונו". ברבה במדבר פ"ט פ"י הא דהפסיק הכתוב גונב נפש מישראל בין מכה ומקלל. לפי שאינו גדל אצלם ואינו מכירם. וכ"כ הרמב"ן בשם הגאון. ולפי"ז אינו אלא טעם על גונב נפש ולא בא הסמיכות משום מקלל או"א. אבל יש עוד ללמדנו דבמקלל אף ע"ג שאינו מכיר לאו"א שהרי נגנב ונמכר. והוא מקלל אביו ואמו מי שהוא ה"ז חייב מיתה והיינו דיוק מקלל אביו ואמו ולא אב ואם. היינו שהוא אין מזכירם בשמם אלא אומר יקולל אבי"ו וכו'

⁴⁸ רמב"ם שם הלכה ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

דיין ולא נשיא ... שהן בעמך ואתה מוזהר על קללתן ...

אלהים חול

כל המקלל דיין⁴⁹ מדייני ישראל עובר בלא תעשה שנאמר (שמות כב פסוק כז) אֱלֹהִים לֹא תִקְלָל. ודווקא דיין שקבוע לדון בין אדם לחבירו אבל דיין שקבוע לדון רק עכשיו משום שקיבלוהו בעלי הדין עליהם, [זבל"א] אינו נחשב דיין ללקות עליו משום לאו זה⁵⁰. וי"א⁵¹ דאינו לוקה משום זה אא"כ הווה דיין סמוך שנקרא אלהים, אבל בזמן הזה שאין לנו סמוכים⁵² אין הלאו המיוחד שבדיין נוהג כלל.

וכן אם קלל הנשיא⁵³ או ראש סנהדרי גדולה או המלך שהוא ראש שררה על ישראל בין ממשלת התורה בין ממשלת מלכות וכן מי שממונה על עסקי הקהל⁵⁴ הרי זה עובר בלא תעשה שנאמר (שם) וְנִשְׂיָא בְּעַמְּךָ לֹא תֵאָר.

ולא דיין ונשיא⁵⁵ בלבד אלא כל המקלל אחד⁵⁶ מישראל עובר בל"ת שנאמר (ויקרא יט פסוק יד) לֹא תִקְלָל חֵרֶשׁ ולמה נאמר חרש שאפילו זה שהוא אינו שומע ולא נצטער בקללה זו עובר בל"ת על קללתו וכ"ש השומע ומצטער בקללתו⁵⁷.

המקלל עצמו לוקה⁵⁸ כמו שקלל אחרים שנאמר (דברים ד פסוק ט) הַשְׁמֹר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשֶׁךָ מֵאֵד⁵⁹.

⁴⁹ רמב"ם סנהדרין פ' כ"ו ה"א

⁵⁰ פ"ת חו"מ כ"ז ס"ק א'

⁵¹ תומים שם ס"ק ב' מנ"ח מצוה ס"ט אות ה'

⁵² וכן בזמנם אם היה סמוך ונפסל מהיות דיין זכיו"ב מנ"ח שם

⁵³ שם ברמב"ם ומנ"ח ע"א אות א'

⁵⁴ כ"כ בשו"ת ראנ"ח סימן קי"א וז"ל "ועוד שהוא ממונה מן הקהל לפקח בכל עסקי הקהל וקרוב לומר שדינו קרוב לדין הדיין שכתב הריב"ש ז"ל שיש בקללתו לאו נוסף והמקלל אותו חייב מרדות או נדוי". והביאו בקצוה"ח שם ס"ק א'

⁵⁵ שם

⁵⁶ "ונראה לי דלאו דוקא מקלל איש פרטי, אלא אפילו מקלל עיר מישראל ומכל שכן אם מקלל כל ישראל חייב מלקות" מנ"ח רל"א אות ב' ועיי"ש ר"ס אות ו' דפלפל שם אי חייב על כל אחד ואחד או אינו חייב אלא בעל כלל

⁵⁷ סמ"ע חו"מ כ"ז ס"ק א'

⁵⁸ שם הלכה ג

⁵⁹ "ואינו מבואר אם הוא רשע או נגמר דינו למיתה וקילל עצמו אי חייב. ואפשר דזה לא ילפינן מן בעמך, א"כ אפילו נגמר דינו וקילל עצמו או שהוא רשע מ"מ חייב. והסברא נותנת כן, דהתורה הזהירה ושמור נפשך מאד, א"כ גם הוא מוזהר אף שהוא רשע או דנגמר דינו, וצ"ע. ועיין סנהדרין ס"ו ע"א ושבועות שם בתוס' ד"ה ושמור נפשך. ומדברי הסמ"ג נראה דגם המקלל עצמו צריך שיהיה כשר, עיין שם בלאוין ר"ט ר"י רי"א רי"ב. גם הסמ"ג מנה המקלל עצמו בלאו מיוחד, "מנ"ח רל"א אות ו'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ויראה לי⁶⁰ שהמקלל את הקטן הנכלם לוקה.

וכן המקלל⁶¹ עבד ושפחה חייב, וי"א⁶² דאינו חייב. אבל המקלל גוי לכו"ע פטור אבל אסור⁶³.

ואחד המקלל עצמו או חבירו או נשיא או דיין אינו עובר בלאוין אלו עד שיקלל בשם מן השמות כגון יה ואלהים ושדי וכיוצא בהן⁶⁴ או בכנוי מן הכנויים כגון חנון וקנא⁶⁵ וכיוצא בהן⁶⁶.

דף סו:

**ו. הבא על נערה המאורסה אינו חייב עד שתהא נערה בתולה
מאורסה והיא בבית אביה באו עליה שנים הראשון
בסקילה והשני בחנק ... נערה ולא בוגרת בתולה ולא
בעולה מאורסה ולא נשואה בבית אביה פרט לשמסר האב
לשלוחי הבעל ... אפילו קטנה במשמע**

כבר התבאר לעיל דף נג. שהבא על הנערה אם היתה⁶⁷ נערה מאורשה שניהם בסקילה שנאמר (דברים כב פסוק כג כד) **כִּי יְהִי נַעַר בְּתוּלָה מְאֻרְשָׁה לְאִישׁ וְגו'** וְסָקְלָתֶם אֹתָם בְּאֲבָנִים וְמָתוּ וְגו'.

⁶⁰ רמב"ם שם הלכה א

⁶¹ מנ"ח רל"א אות ב'

⁶² במנ"ח שם דייק מגמ' מכות ח' ב' דחייב על עבד כיון דהוה בכלל עמך והדעה השניה היא דעת הרישב"א שם ד"ה ואמאי דכתב דאינו חייב אעבד ושפחה "כיון דאסור לבוא בקהל אינו מעמך, או דסתם עבדים פרוצים. נראה דהיה לו גירסא אחרת בגמרא הגם על עבד פריך הגמרא

⁶³ "ודע, מה שכתבתי לעיל דעל גוי ודאי פטור, מ"מ אם קילל אותו בשם עובר בעשה דאת ה' אלקיך תירא, כי הוא מוציא שם שמים לבטלה עכ"פ, ופשוט" [שם אות ז']

⁶⁴ ושבעה שמות הם השם הנכתב יו"ד ה"א וא"ו ה"א והוא השם המפורש או הנכתב אדני ואל אלוה ואלהים ואלהי ושדי וצבאות יסוה"ת פ"ו ה"ב

⁶⁵ וכן רחום הגדול הגבור והנורא הנאמן וחזק וכיוצא בהן כמש"כ שם ה"ה

⁶⁶ ודעת הראב"ד שם בהשגות דאינו לוקה אלא בשם המיוחד [דהיינו שם בן ד' אותיות הנקרא שם המיוחד כמש"כ מנ"ח ס"ט אות ב'] והכי איתא בירושלמי ועיין בכס"מ שם שיישב הירושלמי גם לדעת הרמב"ם

⁶⁷ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק א הלכה ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ואינן חייבין סקילה⁶⁸ עד שתהיה נערה⁶⁹ בתולה מאורשה והיא בבית אביה, היתה בוגרת או שנכנסה לחופה אף על פי שלא נבעלה אפילו מסרה האב לשלוחי הבעל וזנתה בדרך הרי זו בחנק.

והבא על קטנה⁷⁰ מאורשה בבית אביה הוא בסקילה והיא פטורה, ונערה מאורשה בת כהן שזינתה בסקילה.

ז. זמת האיש אשר שכב עמה לבדו

כל העריות כולן⁷¹ שהיה אחד גדול ואחד קטן הקטן פטור והגדול חייב.

ח. מעשה חידודים⁷² לאו כלום היא

כבר התבאר במסכת יבמות דף נו: שעל אף שאין מתחייב בביאות האסורות מיתת בית דין וזכרת, אלא אם הערה, כלומר שהכניס העטרה כמבואר שם דף נה: מכל מקום הבא על אחת מן העריות⁷³ בשאר אברים⁷⁴ מבחוץ⁷⁵, או שחבק ונשק דרך תאוה⁷⁶ ונהנה בקירוב בשר⁷⁷, הרי זה לוקה

⁶⁸ שם הלכה ד

⁶⁹ הלשון מגומגם דמשמע דכל זמן קטנותה הוא והיא פטורים ואלו בנמרא דייקנן דמדקתני מתני' ואינו חייב עד שתהא נערה מאורסה וכו' דזה הלשון מורה דבקטנותה ודאי שאינו חייב כר' מאיר דס"ל הכי ורבינו פוסק כרבנן דמחייבי אף בקטנה כמ"ש אחרי זה. ומאי דאפשר משום דרבינו כתב בלשון רבים וגבי הבעול אין לדייק כן משא"כ בלישנא דמתני' דקתני בלשון יחיד דקאי להאשה דוקא וכן מצאתי להרב כנה"ג ז"ל שבת לאל יתברך ושאר החלוקות דתנן התם כמתני' ביארם רבינו ר"פ כ"ב מהלכות אישות. מעשה רקח שם.

⁷⁰ רמב"ם שם הלכה ה

⁷¹ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק א הלכה יח

⁷² ויש גורסים מעשה הורדום

⁷³ רמב"ם איסורי ביאה פרק בא ה"א ושו"ע ונו"כ אבה"ע כ א

⁷⁴ רש"י יבמות נה ע"ב ד"ה דרך אברים שפי שדש כאברים מבחוץ

⁷⁵ ואשה בכה"ג החמדת שלמה סי' י אות כט הוכיח דזה הווה מעשה חידודין (שהאיש מחדד ומקשה אברו בבשרה מבחוץ) שאין האשה נהנית מהם ואינה לוקה ובמחנה חיים ח"ב סי' יח גם כתב כן רק הוסיף שזה דוקא שגוף שלה מונח ולא עבדא מעשה בחבוק ונשוק ובתנועת אברים דרך שכיבה אמנם בבית אברהם סי' נד ס"ל דמעשה חידודין לא אמעיט אלא ממיתה אבל מלקות חייבת בו

⁷⁶ מזה דייק הש"ך יו"ד סי' קנז ס"ק י שאם אינו דרך חיבה או תאוה אין בו איסור קירבה ולכן מותר למשש הדופק לאשתו נדה ודלא כהב"י סוסי" קצה ויבואר עוד לקמן

⁷⁷ דבלא קירוב בשר כגון הפסק בגדים אין בו לאו ומלקות ודלא כהמ"מ שם (לב שמח על ספר המצות במצוה זו וכ"כ במילת אסתר כאן)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

מן התורה שנאמר "לבלתי עשות מחקות התועבות" וגו' ונאמר "לא תקרבו לגלות ערוה" כלומר לא תקרבו לדברים המביאים לידי גילוי ערוה, וחשוד על העריות⁷⁸.

עוד התבאר שם דף נה: שהבא על אחת מן העריות כשהיא מתה, פטור מכלום⁷⁹, שנאמר באשת איש (ויקרא יח פסוק כ) לא תתן שכבתך לזרע, פרט למשמש מתה, או⁸⁰ לפי שנאמר (דברים כב פסוק כב) ומתו גם שניהם, פרט למעשה הורדוס⁸¹, שהטמין ילדה מבית השמונאים לאחר מותה בדבש והיה בא עליה, וזהו משמש מתה. וכן הבא על הזכר כשהוא מת, פטור⁸². אבל הבא על על אחת מן העריות כשהיא טריפה, הרי זה חייב, אף על פי שסופם למות מחולי זה.

המשמש מת בעריות⁸³, והוא שבא בלי קישוי, אלא שהיה האבר שלו מדולדל כמו אבר המתים, כגון החולים או מי שנולד כך כגון סריס חמה, ואף על פי שהכניס האבר בידו, אין זו ביאה, ופטור.

⁷⁸ דהיינו שפסול לעדות מן התורה ולרמב"ן הנ"ל הערה א בהשגות פסול מדרבנן בית שמואל אבהע"ז מ"ב ס"ק ב

⁷⁹ רמב"ם שם הי"ב וטור שם

⁸⁰ סנהדרין סו: לגי' המובאה ברש"י ותוס' שם, ועי' פהמ"ש להרמב"ם סנהדרין נד א

⁸¹ ב"ב ג:

⁸² עיין סנהדרין עת: ורש"י ד"ה מכאן

⁸³ רמב"ם שם יא וטור שם ועיין בב"ש ס"ק ה שהקשה שבס"י קעה ב מוכח שמקנין על השחוף ושחוף היינו מי שאינו מתקשה ואינו מוליד כמש"כ הטור (שם), והוא מדברי הש"ס בסוטה (כו:): דקאמר שמואל שחוף מקנין על ידו ופוסל בתרומה, וקמ"ל שמואל דביאת שחוף נחשב ביאתו ביאה בין לענין הקנאה לאסור האשה על בעלה ע"י ביאתו, ובין לענין לפוסלה מלאכול בתרומה, הרי מכל זה מבואר דגם בביאת שחוף היינו באבר מת אכתי שם ביאה על זה מדהאשה נאסרת על בעלה על ידו ונפסלת מלאכול בתרומה ע"י ביאתו דנעשית זונה על ידו וע"כ דפסולי דאורייתא היא כמו שמוכח מסוגית הש"ס בסוטה (שם), ומן התורה הוי ביאתו ביאה אלא דליכא בזה חיוב מיתה. ועיין בעצי ארזים (שם סק"ד) חולק על הבית שמואל בזה, דאע"ג שמקנין על ידו מ"מ אינה נאסרת על בעלה ע"י ביאת שחוף, ועוד האריך שם בראיות והוכחות לחיזוק דבריו אלו, ומסיק לבסוף שכן מצא הדבר מפורש בלבוש (שם) שכתב להדיא כן שעל ידי ביאת אבר מת אין האשה נאסרת על בעלה מן התורה אלא מדרבנן, וע"כ דס"ל להלבוש כסברתו דהקנאה בקפידא דבעל תליא רחמנא אף על גב דאין האשה נאסרת על בעלה ע"י, וכן הוא דעת הגאון מוהר"ר ליב בנו של הגאון המחבר שו"ת שער אפרים בקונטרס אחרון (ל"ס ע"ח), דבשחוף אינה נאסרת אלא על ידי קינוי וסתירה דוקא דבקפידא דבעל תליא רחמנא. ועי"ש בפתחי תשובה (סק"ג) ובהגרע"ק (שם) שהראו מקום לעיין בקונטרס אחרון להשער אפרים (שם), ועי"ש עוד במש"כ לחלק בשם הגאון מוהר"ר יששכר בערמאן הלוי דיין המצויין דק"ק פירדא יע"א דבמי שאפשר לו לשמש באבר חי ומשמש מת אין ביאתו ביאה, משא"כ בשחוף שהוא בתולדה כן הוי ביאתו ביאה ומקנין על ידו, משא"כ במשמש מת אין מקנין על ידו יעו"ש שהאריך. וכן בשי למורה סי' כ א, אמנם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ט. באו עליה עשרה בני אדם ועדיין היא בתולה כולם בסקילה

רבי אומר הראשון בסקילה וכולן בחנק

נערה המאורסה שבאו עליה⁸⁴ עשרה והיא בתולה ברשות אביה זה אחר זה הרי הראשון בסקילה וכולן בחנק. בד"א שבאו עליה כדרכה⁸⁵, אבל אם באו עליה שלא כדרכה עדיין היא בתולה וכולן בסקילה. וי"א⁸⁶ שגם בבאו עליה שלא כדרכה הראשון בסקילה והשאר בחנק.

בש"ת שבות יעקב (ח"א סי' צ"ד) מבואר דעתו כדעת הבית שמואל דמשמש באבר מת באשת איש האשה נאסרת על ידו מן התורה, והאריך שם לחלוק על סברת הגאון מוהר"ר לייב הנ"ל דקינני וסתירה בקפידא דבעל תליא רחמנא אעפ"י שאין האשה נאסרת על ידו בעדים בלא קינני וסתירה, וחולק שם גם על סברת הגאון מוהר"ר יששכר בערמאן הלוי הנ"ל שכתב לחלק בזה בין מי שאפשר לו לשמש באבר חי ומשמש באבר מת דאין ביאתו ביאה ליאסר האשה על בעלה, ובין שחוף דאי אפשר לו לשמש כלל באבר חי כי אם באבר מת דהוי ביאתו ביאה יעו"ש.

⁸⁴ רמב"ם שם פרק ג הלכה ו

⁸⁵ עיין משנה למלך שכן היא הגירסא הנכונה

⁸⁶ שהרמב"ם פסק כחכמים דמעמו משום דמפרש מתני' דסנהדרין דקתני באו עליה שנים הראשון בסקילה והשני בחנק דמירי כשבא עליה הראשון כדרכה ולפ"י בפלוגתא דר"י ורבנן אית לן למפסק כרבנן דהלכה כרבי מחבירו ולא מחביריו וכ"כ רבינו בפי' המשנה אבל רש"י פי' מתני' דמירי כשהראשון בא עליה שלא כדרכה וסתם מתני' כרבי ולפ"י אית לן למפסק כרבי כיון דסתם מתניתין כוותיה ולכאורה נראין דברי רש"י דאי מתני' מירי בכדרכה פשיטא אלא שיש לי לסמוך פסק הרב מהא דאיתא בהגדת הניזקין מעשה ועמדו מ' מודיות בדינר נחסר השער מודיא אחת ובדקו ומצאו אב ובנו שבאו על נערה מאורסה ביוה"כ והביאום לב"ד וסקלום וכרבי לא איתא דהא ע"כ השני בחנק אבל כרבנן איתא שפיר ומשכחת לן כגון שהראשון בא עליה שלא כדרכה ומש"ה נסקלו שניהם ומיהו יש לדחות דהיא הוראת שעה היתה אי נמי נערה לאו דוקא אלא איסור נערה קאמר דהיינו שתים וכל אחד מהם בא על נערה אחת ודוק. ובירושלמי רפ"ג דכתובות מצאתי להדיא כדעת הרמב"ם ודלא כרש"י דגרס' התם באו עליה ב' הראשון בסקילה והב' בחנק באו עליה עשרה שלא כדרכה ואחד כדרכה כולן בסקילה ע"כ. אלמא דמתני' דסנהדרין רבנן היא ולא רבי ודוק. מים חיים שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

